

בסיוע אדמו"ר

גליון פרדס התורה

פרשת אמור -

ל"ג בעומר תשפ"ז

לשה"ק

א קוואל פון היזוק

תורתו מגן לנו, היא מאירת
עינינו, הוא ימליץ טוב בעדנו
אדוננו בר יוחאי

**ה"ל ע"ר מערכת
'פרדס התורה' לכתובת
ועריכת שיעורי מורינו
הרב שליט"א**

הגליון יצא לאור בהסמכת גדולי
ישראל בארץ הקודש, דיוני הערה
החרדית, וגדולי רבני ארצנו
(ההסמכות במילואים נמנע
בספר נעריא של מעלה
שיצא לאור ע"י מדינת הרב שליט"א)

**דיו גלויות קטנו מינו באומינו
ביו רי פאלינטינו לאקאלי:**

קרת ואל
כתר השועיקא
97 Acres Rd.	כרא פאק
כתר השועיקא
5309 13 Ave.
לעקואד
כתר השועיקא
12 America Ave.	ביה"ד שזרי סבת
5302 13 Ave.
ביה"ד סאמאר
405 Forest Ave.	ביה"ד עדת וראים וויק
1350 50 St.
ביה"ד נאנו
קלונינובי
25 Havens Ave.	ביה"ד הרות קודש
4801 15 Ave.
ביה"ד בנקלא
44 Grove Springs
Ct.	ווליאמסבורג
כתר השועיקא
801 Bedford Ave.
טאמס רווער
ביה"ד קול בני יטסר
1767 Whitesville Rd.	מארות
218 Wallabout St.
	מאנס
ביה"ד וועקיל
101 W Maple Ave.

להעמדות קבלת שיעורי מורינו
הרב שליט"א והגלויות באומיל,
נודו לפנות:
shuirmilishmo@gmail.com

להעמדות קבלת הגלויות לבר
באומיל, נודו לפנות:
pardesgilyones@gmail.com

שיעורי
הרה"ג רבי יששכר יהודה
בערקוי שליט"א
אב"ד פתח תקווה
מח"ס שו"ת יהודה מחוקק

בתורת ההתורה

פרשת אמור -
ל"ג בעומר השפ"ז
ג'ליו 30

זכות פטרון השנה נגזר לעילוי נשמת
אלטע פערל רויזא בת הרה"ח ר' חיים משה ע"ה
נפטרה ו' ניסן דאי' שנת אור קבלת יסורים באהבה וכאמנתה ובטחון,
הדעת למות לזה לכל משפחתה ומבדילי • ח.נ.ג.ב.ה.

לשה"ק

רבי שמעון לכל

"אה רבי שמעון בר יוחאי לכל"

ההבדל בין יום ההילולא של
רשב"י שהוא יום שמחה לבין ימי
הילולא של צדיקים אחרים שהם
"יום תענית"

בעזרת השם יתברך, אנו מכינים
עצמנו ליום הקדוש ל"ג בעומר, יום
ההילולא של התנא האלוקי רבי שמעון
בר יוחאי.

הספרים הקדושים דנים בשתי
שאלות בנוגע ליום ל"ג בעומר.

שאלה א': אנו יודעים שהיום שבו
צדיק נפטר מן העולם הוא "יום תענית",
כפי שמובא בשולחן ערוך בהלכות
תענית סי' תק"פ, כל זמני השנה של
תענית צדיקים, כגון יום ז' באדר הוא
יום תענית וכידוע, בעל החתם סופר
זצ"ל נשא באותו יום דרושים נשגבים
והספיד את כל הצדיקים שנפטרו
באותה שנה.

אם כן, מדוע היום שבו נפטר רבי
שמעון בר יוחאי הקדוש הוא דווקא
"יום שמחה"?

הדבר מגיע עד כדי כך, שהרמ"א
בסימן תצ"ג כותב שביום הקדוש ל"ג
בעומר "מרבית קצת בשמחה" ואין
אומרים בו 'תחנון'.

המגן אברהם מביא את המעשה
הידוע, שהאר"י הקדוש ראה את רבי
שמעון בר יוחאי בהתגלות בל"ג בעומר
על ציונו. רבי שמעון הורה לאריז"ל
לשאלו את רבי אברהם הלוי (שהיה בו

ניצוץ מימיהו הנביא והיה נוהג לקונן על
חורבן בית המקדש בכל השנה ולומר 'נחם'
בתפילת שמונה עשרה), מדוע גם באותו
יום אמר 'נחם' בשמונה עשרה -
תפילה שנאמרת דווקא ב'תשעה
באב'.

רשב"י התגלה בהקיץ ואמר
לאריז"ל: "לך שאל את רבי אברהם
הלוי מדוע הוא אומר 'נחם' ביום
שמחתי". ביום שהוא השמחה
שלי?"

המגן אברהם מסביר שמה
שהרמ"א פוסק שאין אומרים תחנון
ומרבים בשמחה, הוא מפני שזהו
יום ההילולא של רשב"י, והוא מביא
מהאריז"ל שרבי שמעון עצמו אמר
שזהו "יום שמחתי".

אם כן, יש להבין: מצד אחד רואים
שיארציט (יום פטירה) של צדיק הוא
יום תענית, אך כאן פוסק הרמ"א שאין
אומרים תחנון, וכפי שמסביר המגן
אברהם - מפני שרבי שמעון בר יוחאי
מכנה זאת "יום שמחתי".

מנהיגים שונים ככלל ישראל ביום
ל"ג בעומר

הן גלוי וידוע לכל כי ביום קדוש זה,
יום ל"ג בעומר, שמחים כל בית ישראל
בהילולא דרשב"י, מקטן ועד גדול, וכל
אחד ואחד יש לו קבלה ומסורה בענין
העליה לציון הקדוש במירון.

הנהגת רבי חיים וויטאל זי"ע מביא

איננים גליון:

3 רבי שמעון לכל

6 שמחת הרשב"י

10 ל"ג בעומר במשנת האריז"ל

13 יומא דהילולא

15 סעודתא רבא

17 שמחה של מצוה

מרבנו האריז"ל בענין המנהג לעלות
למירון בימי האר"י, וזה לשונו:

"ענין מנהג שנהגו ישראל ללכת
ביום ל"ג בעומר על קברי רשב"י ורבי
אלעזר בנו אשר קבורים בעיר מירון
כנודע, ואוכלים ושותים ושמחים שם".

הרי לנו מדבריו הקדושים שיעקר
העליה למירון ביום ל"ג בעומר כבר היה
"מנהג שנהגו ישראל" עוד בימים ההם.
ולא סתם השתמש בלשון "מנהג", אלא
"מנהג שנהגו ישראל", והוסיף שאין זה
רק עליה לקבר בלבד,

אלא "גם אוכלים ושותים ושמחים
שם, והיינו שעורכים סעודת מצוה"
לכבוד התנא האלקי.

נמצאנו למדים כי כבר מימים ימימה
היה זה "מנהג קדמון" לעלות להשתטח
במירון ולערוך שם סעודות

וישנם אשר
בידם מסורה לערוך
'הדלקה', וכנודע
שהגה"ק בעל **אור
החיים הקדוש**
הפליג בדברים
נשגבים בענין זה,
ועל בסידור תפלה
לדוד, וס' תפארת
בית דוד, כי הרה"ק
רבי דוד'ל בידעמאן
זי"ע "הלעלובער רבי
מירושלים" אמר **כי
כל נשמות הצדיקים
נמצאים שם בשעת
ההדלקה ועולים
ביחד אם רשב"י!**

והנה בענין
המעשה הידוע
כשהיה האה"ח
הקדוש במירונו, יש
המציינים שהיה זה
ביום ל"ג בעומר,
כן ה' הקבלה של רבי
הרה"ק רבי שמואל

העליר הרב מצפת מובא בקונטרס כבוד מלכים
דף ח' אולם נתגלו כתבי יד מתלמידו
של האוחה"ק **רבי ישמעאל סאנוויניטי**
(שהיה מתלמידי האה"ח הקדוש ואחר כך
נמנה בין חברי קדישא של הגה"ק הרש"ש
זי"ע ומנ"כ בהר הזיתים בחלקת הרש"ש).
והוא כותב באגרת כי הנסיעה של רבו
האוחה"ק למירונו והדלקת המדורה
לכבוד התא האלוקי הי' מיד בבוא
האה"ח הקדוש לארץ ישראל לעיר
צפת, ותיכף אחר ימי הפורים עלה
**האור החיים הקדוש למירונו, ואז הדליק
האוחה"ק ההדלקה** וכ' שם וזה לשונו:

להדלקה הי' מביאים בגדי פשתן
לבינים ויקרים טובלים אותו בשמן זית
וממלאים גומת אבן שהיתה על כופת
הציון ומדליקים "והדליק רבינו (האור)
החיים הקדוש) כמה בגדים" עיי"ש
באריכות נפלאה וענין חזון למועד

נמצא **כמו מסורת עשית ההדלקה**
היא 'מנהג קדמון' עוד מימי האה"ח
הקדוש, והוא בעצמו ערך את ההדלקה,
(ולאו דוקא ביום ל"ג בעומר, כפי שמעיד באגרת
רבי ישמעאל סאנוויניטי המובאת באגרת
האה"ח הקדוש הנדפסים כיום במילואם (הן
במהדורת 'מאור' והן במהדורת 'עוז והדר').
שהיה זה בימים שבין פורים לפסח, ואז ערך

האה"ח הקדוש הדלקה במירונו.

ויש מסורת להרבות בהדלקת נרות
הרבה, עיי' בבני יששכר מאמרי חודש
אייר מאמר ג', מנהגי קארלין מובא
בסידור בית אהרן, צלותא דאהרן, ובס'
אמרות טהורות מביא שמנהג ירושלים
בבתי ראנד שהי' מותחים חבל והי' כל
אחד מביא הענג לייכטער והדליקו
מאות נרות והי' כל ירושלים של מעלה
מאיר באורו של רשב"י עיי"ש שמתאר
רגשתיו במעמד אנשי זקני נקיי הדעת
בירושלים ויש בזה הרבה מנהגים
שונים וכפי שנלמד בשיעורים הבאים
עלינו לטובה.

והנה הגה"ק בעל **בני יששכר** האריך
בספרו בטעם הדבר שיעושים מדורה
ומרבים בהדלקת נרות.

וכן נמצאו מקומות רבים בכלל
ישראל שנהגו שם **לערוך סעודה**
וכמבואר בס' שער הכוונות שער י"ב
שער ספירת העומר **"שהמנהג הוא
לשמוח באכילה ושתיה"**

וכן היו מקומות שאף אם לא ערכו
סעודה, מכל מקום שתו "לחיים"
ועסקו במאמרי רשב"י, ובזה השתתפו
בהילולא רבתא. מנהג זה הובא בחיד"א
(מורה באצבע סי' ח' אות רכ"ג), וכן

היה המנהג בבית מדרשו של הרש"ש
"בית אל" בירושלים עיה"ק. וכידוע
שבקארלין למדו מאמרי זוה"ק (עי'
קובץ בית אהרן וישראל גליון פ"ב
וסידור צלותא דאהרן עמ' שצ"ג),
ובמקומות אחרים נהגו ללמוד מאמרי
רשב"י.

בספר מאיר החיים (חלק ב' פרק ה'
עמ' ר"א) מביא בשם ה"אמרי חיים"
מיוזניץ, שהרה"ק רבי ברוך ממעזיבז
זי"ע היה מסיים בכל שנה ושנה גזז
זוהר הקדוש, והיה מרקד שעות
ארכות, ולאחר מכן היה מנשק את
הזוהר הקדוש ואמר: **"רבי שמעון - אני
מכיר אותך - ואתה מכיר אותי"**.

ובספר עבודת עבודה (פרשת בהר
עמ' רכ"ד) מספר כ"ק אדמו"ר מטאהש
זי"ע, שזקנו היה מסיים בכל שנה שלש
פעמים את הזוהר הקדוש, ואחת מהן
היתה ביום ל"ג בעומר.

מנין לנו השמחה בנסתר התורה?

**ועל דא יש להתבונן בשאלה
גדולה:** הלא ידענו בענין לימוד נסתר
התורה' מה שפסק הרמ"א **ביורה דעה**
שאין לאדם ללמוד בנסתר אלא אם כן
"מלא כרסו בש"ס ופוסקים", ורק אחר
כך יוכל לבוא אל הקודש פנימה. ואם
כן, היה ראוי שביום הילולא דרשב"י
ישמחו רק אותם צדיקים, גדולי
עולם וגאוני התורה העוסקים בש"ס
ופוסקים ומלאו כרסם בהם, והם הם
ההוגים בפנימיות התורה בכל ימות
השנה; שבהגיע יום הילולת ל"ג בעומר,
יום הילולא דרשב"י, יהיו הם השמחים
ביום זה!.

אולם כאן חזינו דבר פלא: **כלל
ישראל כולו, אנשים פשוטים, אשר
עדיין לא זכו למלאות כרסם בש"ס
ופוסקים, שמחים ביום ההילולא
ממש כמו שהיה מוחותו ובעל השמחה
בחתונה הגדולה של רבי שמעון בר
יוחאי?!**

וכפי שהזכרנו לעיל, שרבי שמעון
בר יוחאי בעצמו נגלה להאריז"ל ואמר
לו: **"זה יום שמחתינו"** - ביום זה חפץ
אני ש"כל אחד" ישמח עמי.

ויש להבין באמת: אנו יתמי דיתמי,
אנשים פשוטים העומדים עדיין
באמצע הדרך למלאות כרסנו בש"ס
ופוסקים, ועוסקים אנו עדיין בתיוון

המדות וביסודות פשוטים בעבודת השם, איך שייך שניהיה 'מחותנים' ביום הילולא נשגב כזה?.

אך המציאות היא שרואים אנו איך כלל ישראל כולו רועש וגועש ושמה, רוקדים ומזמרים, וכל אחד ואחד כפי מסורתו - זה בעליה לציון, זה בסעודה, וזה בהדלקה או בהדלקת נרות - על כל פנים, כולם שמחים.

אך לכאורה, במה הנך 'מחותן'?

האם עוסק אתה בפנימיות התורה כל השנה?

האם לומד אתה זוהר הקדוש כל השנה?

ואפילו אם לומד אתה זוהר, האם מבין אתה את הנאמר שם? הלא דברים אלו הם מכשוננו של עולם!

ואם כן, במה אנו מחותנים בבוא יום ל"ג בעומר?

דבר המקובל בכלל ישראל

מקבלים אותו בפשיטות

ובתמימות

נביא כאן מעשה אשר ימשש לנו כיסוד ראשון להבנת הרגש שיש לכלל ישראל כלפי הילולא דרשב"י.

מעשה א': הגה"ק רבי דוד לובינער זצ"ל, שהיה תלמיד הגה"ק רבי מנחם מקאריב, ותלמיד הגה"ק רבי שמואל מקאמיניא, וגדולי הצדיקים בדורו העריכוהו עד למאוד. והנה הרדו"צנר זי"ע ביקש ממנו שיקבל עליו עול הנהגה ויהיה לרבי, אך הוא לא חפץ מעולם להנהיג.

יום אחד גמר בלבו לעלות לארץ הקודש עם בני חבורתו, לא בתורת 'רבי' אלא כ'ראש חבורה'. קודם נסיעתו הלך להיפרד מהגה"ק רבי אהרן מטשרנוביל זי"ע, שהיה מגדולי צדיקי הדור. אמר אז רבי אהרן מטשרנוביל לרבי דוד מלובין: **"מי עוד ראוי לעלות לארץ ישראל אם לא הוא?"**

אמר הגבאי של רבי דוד לובינער לרבי אהרן מטשרנוביל: **"הלא הוא חלוש ותשוש כח?"**

השיב לו רבי אהרן: **"וכי איני רואה? וכי איני רואה?"**

כלומר - ודאי ראה שהוא חלוש, ואף על פי כן עלה לארץ ישראל ושם האריך ימים.

וכנודע היה נערץ מאד בעיני צדיקי דורו. אחד מגדולי צדיקי פלא שבירושלים, הגה"ק רבי נפתלי חיים מדזשיקוב זי"ע, שהיה בעל רוח הקודש גלוי וצדיקי הדור חרדו לקראתו, היה שולח את קוויטלאך שלו לרבי דוד לובינער לעיר צפת.

כמו כן ידוע שרבי דוד מלובין היה מרבתי המובהקים של הגה"ק רבי מאטעל מסלונים זי"ע, וסיפר רבי מאטעל מסלונים שרבי דוד ישב בצפת, וכאשר היה הולך להשתטח על קברי צדיקים, היו המלווים שואלים אותו: **"מי יאמר שאכן הצדיק קבור כאן?"**

פתח פי החכם בלהבות אש קודש ובהתלהבות נוראה, וכה אמר: **"דבר אשר כלל ישראל מרגישים בו ומקובל הוא אצלם, אין לשאול עליו קושיות, אלא מקבלים אותו בפשיטות ובתמימות!"**

היסוד האיתן: הרגש הרב של כלל

ישראל ליומא דל"ג בעומר

ביום קדוש כזה כיומא דל"ג בעומר, אף שספר הזוהר הקדוש ופנימיות התורה שייכים הם לצדיקי יסוד עולם אשר מלא כריסם בש"ס ופוסקים, וממילא מתעוררת השאלה: איך יכול אני להיות "מחותן" ביום הילולא כזה?

על זה הוא התינוץ: **דבר המקובל אצל כלל ישראל מצדיקי דור דור, וכלל ישראל מרגישים בו הרגש הרב, אין לשאול עליו קושיות כלל!**

ל"ג בעומר - יום שהקדוש ברוך

הוא הפך שיטתו בו

המעשה השני שמעתי לפני שנים רבות מהגה"צ המקובל מנקי הדעת שבירושלים, בקי בנגלה ובנסתר, רבי אביש ציינווירטה שליט"א, בעל מחבר ספר **"שולחן ערוך האר"י"** ועוד ספרים רבים, אשר כידוע הוא מעיין המתגבר בתורה ובפרט במה שקיבל מנקי הדעת שבירושלים - הן מהפרושים, הן מהחסידים והן מהספרדים - דברים שקיבל איש מפי איש.

הוא סיפר בשם הרב מטורקא, אשר היה גאון בכל התורה כולה ומגדולי הרבנים באוקריינא. הרב מטורקא זכה להיות אצל הגה"ק דער אלטער סאדיגורער זי"ע, והיה שם בל"ג

בעומר בעת עריכת השלחן. וסיפר הרב מטורקא בשם הרה"ק מסאדיגורא בזה הלשון בערך:

"הן בנגלה והן בנסתר, איך שיהפוך האדם בדבר, עדיין יקשה להבין ענין הילולא ביום שנסתלק בו רבי שמעון בר יוחאי".

והמשיך הרה"ק מסאדיגורא: **"אלא מה? מוכרחים לומר שזהו יום שהקדוש ברוך הוא רוצה שישמחו בו!"**

עד כאן לשונו הקדוש - בערך.

נמצאנו למדים: יום ל"ג בעומר הוא יום שאין אנו משיגים אותו, ואין לו הסבר, והוא בבחינת "בהדי כבשי דרחמנא".

והוסיף רבי אביש, דהנה מצינו בלשון **"שער הכוונות"** - אשר המגן אברהם מביאו בשולחן ערוך לבאר פסק הרמ"א שאין אומרים תחנון ומרבים בו בשמחה - שכתב האריז"ל שרבי שמעון בר יוחאי אמר לו שהוא **"יום שמחתינו"**.

אמנם הוסיף רבי אביש, שרבי שמעון בר יוחאי לא ביאר הטעם לזה, ואף האריז"ל אינו מביא שום הסבר על לשון **"יום שמחתינו"**; אלא אמר סתם, **"סתם ולא פירש"**.

ואמר רבי אביש, שלפי דברי הרה"ק מסאדיגורא הנ"ל מובן הדבר היטב, שהרי הפשט הוא שזהו **דבר סתום**. ואף כשנתגלה רשב"י לאריז"ל, (ודאי שלהאריז"ל עצמו גילה וביאר הטעם, אך לנו נשאר הדבר סתום).

ואף שבספר **שער הכוונות** (בהתחלת המאמר וכן בסוף המאמר) משמע שיש הסבר, ובעזה"ש"ת בשיעורים הבאים נדבר בזה באריכות, מכל מקום רבי שמעון בר יוחאי אמר: **"רצוני שכלל ישראל ישמחו"**, אף בלי ידיעת הטעם.

ובאמת, כשמגיע יום קדוש ונורא כזה שהוא עת רצון גדולה, ורבי שמעון בר יוחאי אומר **"יום שמחתי"**, יש התעוררות גדולה בכלל ישראל, יוש לומר שאילו היה נודע הטעם וההסבר, היה כל אחד ואחד נופל לספיקות בתפילותיו; והיה חושב בדעתו: מי אני שאזכה להיות מחותן עם רבי שמעון בר יוחאי? לזאת בא רבי שמעון וגילה לנו: רצוני שתשמח ביום זה, ואין אני מגלה לך הטעם.

השמחה (שהוא יום פטירה וראוי לתענית, ומה לנו ולסודות התורה), מכל מקום "כך רבי שמעון בן יוחאי לכל" - אומר רבי שמעון: ביום זה שמחים באמונה ובתמימות גם אם אין מבינים!

הרי ישנה "מצוה לשמוע דברי חכמים", ורבי שמעון בר יוחאי הניח לנו צוואה לשמוח ביום זה, והרמ"א פסק כן בשולחן ערוך, והמגן אברהם פירש שהטעם שאין אומרים תחנון ושמחים הוא משום הילולא דרשב"י. נמצא שאנו מקיימים "מצוה לשמוע דברי חכמים", ובפרט כשהדבר נעשה בתמימות ובאמונה פשוטה, בודאי יפעלו כל טוב.

תורתו מגן לנו היא מאירת עינינו, הוא ימליץ טוב בעדינו, אדונונו בר יוחאי, אמן!

ובתמימות, אף שאינו מבין סיבת השמחה, ואדרבה, ביום כזה היה ראוי להתענות על פטירת רשב"י, ועוד מה לנו ולנסתרי התורה? אלא התירוץ הוא: **אני ניגש באמונה פשוטה ובתמימות, וזהו יסוד היהודי, ועל ידי זה יכול כל יהודי לשמוח.**

ובדרך אפשר זהו פשט דברי הרה"ק מקארלין שכתב בספרו: "**כשם שהקדוש ברוך הוא לכל, כך רבי שמעון לכל.**"

**ולכאורה מה הפשט בזה?
במה אני "מחותר" לרשב"י?**

על זה בא הרה"ק מקארלין ואומר: "כשם שהקדוש ברוך הוא לכל" - כשם שאומרים אנו 'אני מאמין' בתמימות ואין שואלים למה, כך כשמגיע ל"ג בעומר, אף שיש קושיות עצומות על

רצה רבי שמעון שכלל ישראל ישמחו בשלימות, כי אילו היה נאמר הטעם, היה כל אחד מתחיל לפלפל: שמא אין אני בכלל הטעם הזה, שמא איני ראוי לכך. לכן אמר רבי שמעון: אין אני אומר טעם. וכדברי הרה"ק מסאדיגורא, שהקדוש ברוך הוא חפץ שישמחו ביום זה.

אמונה - יסוד היהודי

הנה ידועים דברי הרה"ק הזקן מקארלין, בעל ה"בית אהרן" ז"ע, שכתב אשר 'אמונה' היא יסוד היהודי. בלא אמונה אין דבר, וקבלת התורה פותחת ב"אנכי ה' אלקיך", שזהו ראש לכל.

כשניגש יהודי ליום קדוש כל"ג בעומר, יש בזה תענוג נפלא שיכול הוא לגשת ולשמוח באמונה פשוטה

שימחת הרשב"י

טעים ה'שמחה' ביום ל"ג בעומר

האחת: אם נאמר שיום פטירת רשב"י הוא, הלא ידענו כי יום יארציית של צדיק הוא בדרך כלל 'יום תענית'. הנה מצינו ז' באדר, ושאר תעניות צדיקים המובאים בשלחן ערוך סי' תק"פ; ואם כן יש להבין מפני מה דוקא כאן הוא אדרבה יום שמחה?

השנית: אם נלך בדרך האומרת שפסקו תלמידי רבי עקיבא מלמות, קשה להבין - הלא סוף סוף מתו כולם, ואם כן "לשמחה מה זו עושה"? וזו הקושיא אשר הקשו הפרי חדש ושאר מפרשים.

'מי הספידה': אביכות על כ"ד אלף תלמידי רבי עקיבא

נקדים סוגיא הגמ' ומשם נרחיב הענין

כלל ישראל נוהגים בימי הספירה מנהגי אבילות על מיתת כ"ד אלף תלמידי רבי עקיבא. טעם האבילות

יום שמחה. הרמ"א (בסימן תצ"ג) כתב שביום זה אין אומרים תחנון ומרבים בו קצת שמחה.

בספרי המפרשים מצינו ב' מהלכים בביאור דברי הרמ"א: א' - משום שהוא יומא דהילולא דרשב"י, ויום פטירת הצדיק הוא יום שמחה, יען כי בו ביום ניתן לו רשות לגלות סודות התורה, והוא ענין האדרא זוטא הקדושה. וכן הוא מהלך המגן אברהם, העטרת זקנים ועוד.

ב' - שיטת הפרי חדש והחיד"א, שביום זה פסקו כ"ד אלף תלמידי רבי עקיבא מלמות, ולכבוד כך קבעוהו ליום שמחה.

בעזה"ש"ת, נבאר בשיעור זה טעמים אלו בארוכה.

לשמחה מה זו עושה?

והנה יש להקשות בזה ב' קושיות:

גודל קדושת היום כפי הצדיקים

בעזה"ש"ת.

סח החסיד והצדיק רבי ישראל שמעון קסטלניץ זצ"ל, מזקני חסידי סלאנים, מה שקיבל מפי זקני טבריא, כי בשעה שהיה הקדוש הכהן הגדול מקאליסק ז"ע טובל במקוה ביום ל"ג בעומר, היה אומר בפה מלא: "הריני מקבל עלי קדושת היום".

עוד סיפר מימי נעוריו בטבריא של מעלה, היה המנהג שמברכים איש את רעהו ביום ל"ג בעומר בברכת "גוט יום טוב".

ב' הטעמים לשימחת היום

בעזרת השם, בשיעורים הבאים עלינו לטובה, נחזה בספרי הקדש בענין השמחה הגדולה השוררת ביום קדוש זה.

הנה בספרי הפוסקים מצינו בעיקר שני טעמים על מה ולמה נעשה יום זה

החסידים, תלמידי הבעש"ט.

שיטה ב':

שיטה שניה: היא שיטת המחבר. (בשלחן ערוך כמעט ולא נזכרה השיטה לנהוג אבילות עד שבועות, אלא כתב) שנוהגים אבילות מפסח ועד ל"ג בעומר.

ויש לשאול: והלא בגמרא כתוב עד שבועות? אלא שביאר הבית יוסף בשם הר"י אבן שועיב, שהיתה להם גרסה בגמרא שמתו עד "פרוס עצרת". "פרוס" פירושו חצי, דהיינו ט"ו יום קודם חג השבועות. ואם נחשב ט"ו יום קודם שבועות, נמצא שהוא יום ל"ג בעומר, וממילא בטלו ט"ו ימי האבילות האחרונים.

שיטה זו מובאת כבר בספר המנהיג ובאבודרהם, וגם המאירי כתב שהיתה קבלה ביד הגאונים שלא מתו אלא עד ל"ג בעומר. המחבר פסק כשיטה זו, שאין לנהוג אבילות אלא עד ל"ג בעומר. אלא שהוסיף, שביום ל"ג בעומר עצמו עדיין נוהגים אבילות, ורק בבוקר ל"ד בעומר אחר התפילה מותרים בתספורת

שבדרום ארץ ישראל ולימד את תמשת תלמידיו החדשים: רבי מאיר בעל הנס, רבי יהודה בר אלעאי, רבי יוסי, רבי שמעון בר יוחאי, ורבי אלעזר בן שמוע. (איתא גרסאות אחרות בגמרא; ובאריז"ל בשער הכוונות כתב בגרסתו שהיה שם רבי נחמיה במקום רבי יוסי).

ועל כן תיקנו הגאונים שלא לישא אשה בין פסח לשבועות, ומאוחר יותר נהגו גם שלא להסתפר ולנהוג מנהגי אבילות.

ד' שיטות כחשבון ימי הספירה; שיטה א':

למען בנין הסוגיא על בוריה, נקדים ד' שיטות שרשיים במנהגי האבילות:

שיטה ראשונה היא שיטת המהרי"ל, וכן דעת האריז"ל והטורי זהב, שהאבילות נוהגת בכל הזמן מפסח ועד שבועות. וטעמם משום שבגמרא נאמר שמתו בין פסח לעצרת. (והט"ז הוסיף טעם מפני גזירות תתנ"ו, ואין כאן מקום להאריך). לפי שיטה זו אין היתר להקל באבילות בימים אלו, וכן נוהגים בעלי המקובלים וכן מנהג

הוא כפי שמספרת הגמרא במסכת יבמות (דף ס"ב ע"ב): "שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא - מתלמידי חכמים המופלגים, מגבת עד אנטיוכוס" - מקצה ארץ ישראל ועד קצהו, מצפון ועד דרום. "וכלם מתו בפרק אחד" - כולם נסתלקו בפרק זמן אחד, "מפני שלא נהגו כבוד זה לזה".

והוסיפה הגמרא: "תנא, כולם מתו מפסח ועד עצרת".

"והיה העולם שמש". ופירש רש"י הק': "שנסתכחה תורה" - כי בעוונותינו הרבים אבדה התורה מישאל.

ביאור הדברים: רבי עקיבא העמיד כ"ד אלף תנאים קדושים, ראשי ישיבות ומורי הוראות, ופתאום אבד הכל מכלל ישראל. לא נותר ראש ישיבה או רב ומורה דרך. ועל כן נוהגים כלל ישראל אבילות על כך עד היום הזה בימים שבין פסח לשבועות, ומצטערים על אותו חורבן נורא על פטירת התנאים מרביצי תורה והוראה וכן שכחת התורה בכל ארץ ישראל וכל העולם

ממשיך הגמ': "עד שבא רבי עקיבא אצל רבותינו שבדרום ושנה להם" - הלך רבי עקיבא אצל התנאים הקדושים

אף לשיטה זו, עדיין צריכים אנו להבין מהי השמחה המיוחדת של יום ל"ג בעומר.

שיטה ג':

הרמ"א הביא שיטה שלישית, והיא שיטת המהר"ל ועוד, האומרים שתלמידי רבי עקיבא ביום ל"ג בעומר פסקו מלמות.

וכתב הרמ"א, שמטעם זה אין אומרים תחנון ומרבים בו קצת שמחה. נמצא שכבר יש בדינו המהלך הראשון, ורואים אנו בדברי הרמ"א של"ג בעומר הוא יום שמחה מפני שבו פסקו תלמידי רבי עקיבא מלמות.

(הנה בשיטת הרמ"א מצינו ג' דרכים ומהלכים בביאור הדברים:

שיטת הב"ח והגר"א ועוד פוסקים שרק ביום ל"ג בעומר בבוקר מותר להסתפר, אבל בלילה עדיין אסור.

יש סוברים שמותר להסתפר כבר בלילה, אלא שצריך להמתין שעות אחדות.

שי' התרומת הדשן בס' לקט יושר, האליה רבה, היעב"ץ ועוד (וכן הביא השלחן ערוך הרב) - שניתן להסתפר מיד בתחלת הלילה.)

שיטה ד':

עוד מצינו שיטה רביעית, המובאת במחבר וברמ"א בסעיף ג', והוא דברי התוספות בשם המדרש, שתלמידי רבי עקיבא לא מתו בט"ו הימים שאין אומרים בהם תחנון. (ביאור הדבר, שמנכים את ימי חול המועד, השבתות, ב' ימי ראש חודש אייר, ויום אחד של ראש חודש סיון.)

ועל כן התקינו, זכר לאותם ט"ו ימים שלא מתו בהם תלמידי רבי עקיבא, שניהגו אבילות מפסח ועד ראש חודש אייר.

ובטעם הדבר למה קבעו דוקא ימים אלו, האריכו בזה הפוסקים ע"י בביאור הלכה בס"י תצ"ג ובעזרת השם עוד חזון למועד.

(ובשיטה זו הסוברת שמותר להסתפר ולהנשא עד ראש חודש אייר, מצינו ג"כ ב' מהלכים במגן

אברהם:

יש שכתבו לנהוג אבילות מראש חודש אייר ועד שלשת ימי הגבלה, וכן נהגו בוויילנא כמובא במשנה ברורה;

ויש שכתבו שמתחילים בב' באייר עד ערב שבעות. ובני אשכנז אחזו בעיקר בשיטה זו). ע"כ תמצית ד' השיטות המובאות בשו"ע (יש עוד הרבה שיטות ועוד חזון למועד)

קושיית הראשונים: "הלא לא נשאר מהם אף אחד?"

עתה נשוב לשיטת הרמ"א. הנה אמרנו שלדעת הרמ"א פסקו תלמידי רבי עקיבא מלמות ביום ל"ג בעומר, ועל כן אין אומרים תחנון ומרבים בו קצת שמחה.

והנה באים הפוסקים, ובראשם הפרי חדש, ומקשים קושיא עצומה, וזה לשונו:

"ויש לדקדק, שמחה זו למה? - מה טעם השמחה הגדולה?

ואם תאמר "משום שפסקו מלמות", שפסקה המגפה בקרב תלמידי רבי עקיבא, מקשה הפרי חדש: "מה בכך?" - מה תועלת יש לנו בזה?

"הלא לא נשאר אחד מהם" - שהרי לא נותר לפליטה אף תלמיד אחד, "ויכולם מתו" - וכיון שכולם נפטרו מן העולם, "ומה טיבה של שמחה זו?"

ויש פוסקים שמוסיפים בזה: הרי באותה שעה היה העולם שמם, וכי יש לשמוח על שהיה העולם חרב ושומם?

ועוד הוסיפו הפוסקים להקשות ממה ששינוי במשנה במסכת תענית

(דף ל"א): "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכפורים". ושואלת הגמרא שם וכן במסכת בבא בתרא (דף קכ"א): מה היתה השמחה הגדולה בחמשה עשר באב?

ומשניא הגמרא: "אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן, יום שכלו בו מתי מדבר". שבאותו יום פסקו מתי מדבר למות, ומכאן ואילך נותרו השאר בחיים ונכנסו לארץ ישראל.

והנה הרשב"ם והתוספות (ד"ה יום)

במסכת בבא בתרא מקשים כולם: הרי סוף סוף כולם מתו במדבר, ואין קובעים על כך יום שמחה?

ומביא שם התוספות בשם רבינו תם: ידוע שבכל ערב תשעה באב היתה יוצאת כרוז "צאו לחפור", וכל אנשי דור המדבר היו יוצאים וחופרים לעצמם קברים ולנים בהם. למחרת היה יוצא כרוז "יבדלו החיים מן המתים", והחיים היו קמים ושבים לביתם.

בשנה הארבעים הלכו אף הם וחפרו קברים, ולמחרת קמו כולם חיים. סברו שמה טעו בחשבון החודש, וחזרו ושכבו בקבריהם לילה אחר לילה עד חמשה עשר באב.

כיון שהגיע חמשה עשר באב וראו שהלבנה במילואה ואין איש מת, ידעו שלא טעו בחשבון, ואז קבעו יום טוב.

ומבאר ר"ת, שאע"פ שהיתה הגזירה למ' שנה, מחל להם הקדוש ברוך הוא באותה שנה. ואם כן מובן הדבר שהוא יום שמחה, שהרי היו ראויים למיתה וניצלו.

אך כאן, אצל תלמידי רבי עקיבא, הרי למעשה כולם מתו בעונותינו, וכדברי הפרי חדש "לא נשתייר מהם אחד". ואם כן צריך להבין מהי השמחה הגדולה ביום זה?

תירוץ הפרי חדש' - לימוד ויסוד חזק למעשה

ומתרץ הפרי חדש: השמחה היא על מה שלמדנו בגמרא:

"שרבי עקיבא העמיד חמשה תלמידים חדשים."

ואומר הפרי חדש שהשמחה היא על אותם חמשה תלמידים שנתרו בחיים, "ומשמם" - מאותם חמשה תלמידים - "תצא הוראה לישראל".

ואף שבדברי הפרי חדש לא נזכר שזה היה ביום ל"ג בעומר, בא החיד"א בספרו טוב עין ובספרו ברכי יוסף ובעוד מקומות וכתוב: "ויום ל"ג התחיל לשנות לרבי שמעון בר יוחאי ורבי מאיר ורבי יוסי" - שבאותו יום התחיל רבי עקיבא ללמדם תורה, "ולכך עושים שמחה".

נמצא לפי דברי החיד"א, שביום שפסקו התלמידים למות, הלך רבי עקיבא אצל רבותינו שבדרום והתחיל

נחם' בכל יום ויום - ולא רק ביום תשעה באב בלבד. וכן שם, כאשר היה האר"י הקדוש במירון, אמר רבי אברהם הלוי נחם' בתפלת המנחה.

נגלה רבי שמעון בר יוחאי להאר"י הקדוש ושאלו: "למה אומר נחם ביום שמחנתו?". והוסיף האר"י הקדוש וסיפר שם מה שאירע לאחר מכן.

מכל מקום, חזינו מאן שיום ל"ג בעומר הוא יום שמחה של רבי שמעון בר יוחאי.

הסטייפלער ז"ע משתומם על רבני העטרת זקנים

מצאתי שיחה נפלאה ומענינת בספר "ארחות רבינו" (חלק ב' דף צ"ג), שחיבר תלמידיו המובהק של הסטייפלער הגאון **רבי אברהם הורוויץ זצ"ל** - אשר היה גאון עצום בכל התורה כולה, והיה דבוק ברבו הסטייפלער ורשם בכל יום ויום את הנהגותיו - ובספר 'ארחות רבינו' מביא שיחה מענינת שהיתה לו עמו ביום ט"ז אייר שנת תשל"ה, אשר ציין שם את התאריך בדקדוק.

הוא שח עם רבו הסטייפלער בענין טעם השמחה ביום ל"ג בעומר, והראו לרבו את דברי ה'עטרת זקנים' וה'מגן אברהם' אשר הזכרנו לעיל, שהם מפרשים בדעת הרמ"א שטעם השמחה הוא משום יומא דהילולא ויום שמחתו של התנא אלקי רשב"י.

וכתב שם כי אצל מורו ורבו הסטייפלער היה דבר זה לחידוש! אך

ומזה יכול כל יהודי לשאוב חיזוק והתחזקות נוראה,

שאינו נפקא מינה באיזו מדרגה שפלה הוא עומד, וכמה פעמים היו לו מכשולים ודורכפלעלער, או כמה פעמים ניסה להתחיל ולא עלתה בידו - עליו לקחת עצמו שוב מחדש!

וכמו רבי עקיבא שלאחר שאבד כל תלמידיו - מיד לאחר הלול' קם והתחיל ישיבה מחדש ומשם יש לנו כל התורה עד ביאת הגואל

ועל כן, כאשר מגיע יום ל"ג בעומר, מרגישים כל ישראל שמחה עצומה, לפי שכל אחד ואחד מרגיש בנפשו את ענין ההתחזקות הזאת.

רשב"י נגלה להאר"י הקדוש: אין לקונן ביום שמחנתו!

ועתה נבוא לבאר מהלך נוסף בענין זה.

הנה בסימן תצ"ג, על מה שכתב הרמ"א שביום ל"ג בעומר אין אומרים תחנון ומרבים בו קצת שמחה, הביא **המגן אברהם** - וכן **העטרת זקנים** בהגהותיו, והחיי אדם (חלק ב' כלל קל"א), **הכף החיים** ועוד פוסקים - כי הטעם שכתב הרמ"א שאין אומרים תחנון הוא מחמת הילולא דרשב"י. וכן לומד המגן אברהם שהוא פשוטו של פשט בדברי הרמ"א.

והביא שם המעשה הידוע, אשר כבר הובאנו, שהלך האר"י הקדוש ביום ל"ג בעומר למירון, והיה שם גם רבי אברהם הלוי, אשר היה רגיל לומר

ללמד את התלמידים החדשים, והיה זה ביום "ל"ג בעומר", ומאותו יום יצאה תורה לישראל. ומעתה מובן היטב גודל השמחה, שכן כל התורה שיש בידו **כיום היא בזכות יום ל"ג בעומר!**

והוסיף על כך **האלטר מקלם**, הגה"ק רבי שמחה זיסל זי"ע, בספר מאמרי רש"ז (חלק א'), בשם רבו הגאון הקדוש רבי ישראל סלנטר זי"ע, שיש ללמוד מאן מוסר השכל עצום:

שמחמשה תלמידים בלבד נבנה וחוזו ונבנה עולם מלא של תורה!!!

(יסוד זה מובא ג"כ בדברי הפני חיים בספרו אהבת תורה).

התחזקות נוראה שיש לכל יהודי לקחת מיום זה

שמעתי לפני שנים רבות מהגאון הצדיק מנקיי הדעת שבירושלים, הרה"צ המקובל **רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א**, שהוסיף נקודה נפלאה על דברי רבי ישראל סלנטר, לבאר מדוע כלל ישראל שמחים ביום קדוש זה.

דלכאורה יש להבין: מה שייכות יש ליהודי פשוט עם יום נעלה כזה?

אלא שביום זה לימדנו רבי עקיבא שאפילו לאחר שנסתלקו כ"ד אלף תלמידים, אין ליהודי להתייאש בשום אופן!.

התנא רבי עקיבא הלך מיד לאחר הלול' של התלמיד האחרון מיט א "שטארקייט" ולקח את חמשת התלמידים הנותרים אשר נשתירו, ומהם חזר ובנה את יסודות כלל ישראל.

כאשר שמע הסטייפלער שדבר זה מפורש ב'עטרת זקנים', ביקש ממנו שיראה לו את הלשון בפנים, והחזיק לו טובה אשר הראהו את דברי העטרת זקנים!.

וכותב שם שהסטייפלער פלפל בדבר וביאר את הענין הנשגב של היולול דרשב"י; דלכאורה יום פטירה הוא יום תענית, אולם הביא

שהסטייפלער ביאר שאצל המקובלים יום הפטירה הוא יום שמחה - והאריך בזה שם, עין שם.

תמצית המאמר

הרי לפנינו שני טעמים מדוע עלינו להיות בשמחה ביום הגדול ל"ג בעומר: א' - לפי שביום זה פסקו התלמידים

מלמות, ורבי עקיבא סמך מחדש את חמשת התלמידים.

ב' - כפי שהובא במגן אברהם ובשאר פוסקים בשם האר"י הקדוש, שיום זה הוא יום שמחת רשב"י, ועל כן צריכים לשמוח בו.

תורתו מגן עלינו ומאירת עינינו, והוא ימליץ טוב בעדנו, אמן ואמן!

ל"ג בעומר במשנת האר"י

חירושים נבלאים מספר 'שער הכוונות'

חמשת תלמידיו הגדולים. ואומר האר"י כי חמשת התלמידים הם כנגד חמש בחינות של גדלות.

ומסיים שם כי חמשת התלמידים שתלמידים אלו נותרו בחיים ולא נסתלקו קודם זמנם - "והרביצו תורה בריבים". ואלו הם: רבי מאיר בעל הנס, רבי יהודה בר אילעאי, רבי אלעזר בן שמוע, רבי שמעון בר יוחאי, ורבי נתניה. (זוהי גרסת האר"י, אולם בגרסתנו בגמרא (יבמות כ"ב:) הגרסה היא רבי יוסי ולא רבי נתניה.)

סיכום דברי האר"י הקדוש

מכל מקום חזינן שהאר"י לומד בפירוש שביום ל"ג בעומר, כשפסקו התלמידים מלמות, סמך רבי עקיבא את חמשת תלמידיו החדשים.

נמצא שהטעם המובא ב'פרי חדש' ובחיד"א - שהבאנו בשיעור הקודם - שהשמחה היא על סמיכת התלמידים החדשים, מפורש הוא בדברי האר"י! אף שרוב הפוסקים נקטו שבדברי האר"י ל"ג מופיע רק הטעם של "יומא דהילולא דרשב"י", ולא הטעם של "סמיכת התלמידים", הנה אנו רואים בבירור בדברי האר"י ל"ג שסיבת יום השמחה היא אכן מפני שביום זה סמך את חמשת תלמידיו החדשים.

ב' טעמים לשמחת יום ל"ג בעומר

בעזה"ש"ת, הננו ממשיכים לבאר טעמי השמחה השרויה אצל כלל ישראל ביום קדוש זה.

בשיעורים הקודמים ראינו כי רבותינו הפוסקים קבעו שישנם ב' טעמים נפרדים לשמחת ל"ג בעומר:

א' - ש' הפרי חדש והחיד"א מפני שפסקו כ"ד אלף תלמידי רבי עקיבא מלמות.

ב' - על פי האר"י ל"ג, כמובא במגן אברהם ובעטרת זקנים, שהוא יום שמחתו של התנא אלקי רשב"י.

האר"י מנגלה טרל השמחה בל"ג בעומר

והנה בספר שער הכוונות, שהוא מקור דברי האר"י ל"ג בעומר הוא יומא דהילולא דרשב"י ויום שמחה, מצאנו מ'רנגינא טבא' - כי בעצם הדברים כלולים ב' הטעמים יחד בדברי האר"י ל"ג עצמו.

ולא עוד, אלא שנראה כיצד טעם אחד משלים את חבירו. וכיון שהדברים הם בגדר אוצר רב וצריכים אנו לדקדק בלשונות הקודש, נביא בעזרת השם את לשון האר"י ל"ג בשער הכוונות, ונחזה בדבר פלא כיצד כלל האר"י ל"ג את ב' הטעמים כאחד.

והקדמה קצרה למען ירוץ הקורא

רשב"י נגלה לאר"י הקדוש: אין להתענות ביום שמחתנו!

עתה נבוא לחלק השני שבו מבאר האר"י הקדוש את יום השמחה של ל"ג בעומר בקשר להילולא דרשב"י.

רבי חיים ויטאל מביא שם את המנהג לעלות ביום ל"ג בעומר על קברו של רבי שמעון בר יוחאי, וכותב שם כי האר"י ל היה שם ביום ל"ג בעומר עם כל משפחתו פעם אחת ופעם שני עלה למירון ל"ג וגילחו שם שערות ראשו של בנו (חלאקה). ועשה שם יום משתה ושמחה

מעשה הראשונה זה היה שנים רבות קודם שבא האר"י הקדוש לעיר צפת. (כי ידוע שהאר"י ל היה בצפת רק בג' השנים האחרונות לחייו, וקודם לכן דר במצרים. היינו, בצעירותו גר בירושלים, ואחר כך בן שמונה שנים ירד למצרים שם למד בחברותא עם בעל השיטה מקובצת. והיה גם תלמידו של הרדב"ז שם במצרים זכה לגילוי אליהו פעמים רבות! וכמפורסם שהתבודד שם ולמד בהתמדה וברציפות וקדושה פעם אחת ו' שנים ברציפות וב' פעמים שבע שנים! ברציפות נפלאה, שהיה יושב בחדר מיוחד מובדל ומופרש מבני אדם. ובעזרת השם עוד חזון למועד לבאר את כל סדר השתלשלות הדברים והתמדתו ופרישותו העצומה של האר"י הקדוש כשעדיין התגורר במצרים, ואז בא פעם אחת עם כל משפחתו למירון, וזה היה בשנים המוקדמות. לאחר מכן,

כשכבר עלה לצפת - שנה אחת קודם שהחל רבי חיים ויטאל להכיר את האר"י ל וללמוד עמו. כי רח"ו הכיר את האר"י ל רק כעשרים חודשים קודם פטירתו, שהם פחות משנתיים - אך כפי שהזכרנו, האר"י ל כבר שהה בצפת שלוש שנים קודם הסתלקותו. הוא נסתלק בשנת של"ג, והגיעו לצפת בשנת ש"ל).

ועלי' למירון פעם השני ה' בשנת ש"ל כשכבר עלה לצפת באותו זמן העיד תלמידו רבי יונתן שאגיש כי אירע מעשה נורא.

היה זה כאשר עלה האר"י הקדוש למירון לגלח שערות ילד אחד, ונתלווה אליו רבי אברהם הלוי.

(רבי אברהם הלוי היה חברו של האר"י הקדוש, והיה 'ניצוח' מנשמת ירמיה הנביא, כפי שביאר האר"י ל בשער הגלגולים. הוא אף זכה לראות את השכינה בכותל המערבי, כמובא בספר קב הישר (פרק צ"א).)

כידוע היה נוהג בכל לילה בחצות לעורר את כל העיר צפת לקונן על חורבן בית המקדש, והיה אומר תפילת "נחם" בכל תפילת שמונה עשרה - אותה תפילה שאנו אומרים בתשעה באב היה הוא אומר בכל יום ויום.

ביום ל"ג בעומר של אותה שנה, שנת ש"ל, בהיותו אצל ציון הרשב"י, התפלל רבי אברהם הלוי שמונה עשרה ואמר בתוכה תפילת "נחם" כפי מנהגו וסדרו תמיד.

אחר שסיים תפלתו, גילה לו רבינו האר"י ל כי נגלה אליו התנא אלקי רבי שמעון בר יוחאי בהתגלות - היינו שראהו האר"י ל בהקיץ - וביקש ממנו למסור לרבי אברהם הלוי דברים אלו:

"אמור לאיש הזה אברהם הלוי, כי למה אומר נחם ביום שמחתנו?"

נמצאנו למדים, כי רבי שמעון בר יוחאי בעצמו גילה שיום זה הוא "יומא דהילולא"!

ומכאן מקור דברי האר"י ל אשר כל הפוסקים - המגן אברהם והעטרת זקנים - מביאים בשמו, לבאר דברי הרמ"א שבל"ג בעומר אין אומרים תחנון ומרבים בו בשמחה, מפני שגילה רשב"י לאר"י ל שזהו יום שמחתו.

תמצית ב' היסודות מרבי האר"י ל

הנה ראינו שני יסודות בדברי האר"י ל:

א' - שביום זה סמך רבי עקיבא את תלמידיו, והוא המהלך שביארו הפרי חדש והחיד"א.

ב' - המהלך שכתבו המגן אברהם והעטרת זקנים בשם האר"י ל, שהוא "יומא דהילולא דרשב"י", היינו יום פטירתו הנקרא 'הילולא'.

אולם יש לדייק במושכל ראשון

"ביום ל"ג" - ביום ל"ג בעומר, "סמך אז חמשה תלמידים אחרים" - התנא האלקי רבי עקיבא סמך ביום זה חמשה תלמידים חדשים, לאחר שפסקו כ"ד אלף תלמידיו מלמות. והוסיף: "ועל ידם, ועל ידי רבי שמעון בר יוחאי שהיה אב לכולם, נתקיים העולם".

הרי לנו מפורש בדברי המשנת חסידים, שמפרש בדעת האריז"ל כדברי הפרי חדש והחיד"א, שביום זה סמך רבי עקיבא את תלמידיו.

ובהמשך דבריו הביא המשנת חסידים גם את טעם ההילולא של יום פטירתו והילולא דרשב"י וזהו"ק:

"לפיכך אין להתאבל ביום זה כלל על החורבן" - אין מתאבלים בו, כפי שראינו שהזהיר רשב"י את רבי אברהם הלוי שלא יאמר "נחם", "שלא יענוש" - כדי שלא יבוא לידי עונש, "אלא מצוה לשמוח שמחת רבי שמעון בר יוחאי, ואם דר בארץ ישראל ילך לשמוח על קברו!"

(והנה נתחדשה כאן נקודה בדברי המשנת חסידים: למי שדר בארץ ישראל, יש מצוה לעלות ולשמוח אצל קברו).

נמצא המשנת חסידים כלל את שני הביאורים בדברי האריז"ל, וסבירא ליה שמכח שתי הסיבות יחד יש לשמוח ביום זה.

וברוך ה' שכווננו לאמת, שמה שדייקנו בשער הכוונות מפורש הוא בדברי המשנת חסידים.

עוד יש לציין מקור נוסף המפרש כן בדברי שער הכוונות - שהאריז"ל אוחז בשני הטעמים, הן מצד סמיכת התלמידים ורשב"י בכללם, והן מצד יומא דהילולא - והוא בספר כף החיים (סימון תצ"ג ס"ק כ"ו). ושם האריך בבהירות ובקלארקייתו, שבדברי האריז"ל משמע שיום זה הוא יום שמחה הן מצד סמיכת התלמידים, הן מצד סמיכת רשב"י, והן מצד שהוא יומא דהילולא.

תורתו מגן עלינו ומאירת עינינו, הוא ימליץ טוב בעדינו, אדונינו בר יוחאי, אמן!

א. שהרי מפשטות דברי הפוסקים נראה שלפי האריז"ל עיקר השמחה הוא רק מצד "הילולא דרשב"י,

ב. אך כפי שראינו עתה, האריז"ל מוסיף טעמו של הפרי חדש והחיד"א **"שבו ביום סמך רבי עקיבא חמשה תלמידים"**

ג. עוד חזינו בשער הכוונות, שביאר **"כי היות ורשב"י שה' אחד וחמשה התלמידים נסמך ביום זה וגם נפטר בו", הרי ששמחה זו היא נעלית ויתירה ביותר.**

ה'משנת חסידים' וה'כף החיים' מאחרים כ' הטעמים כשם האריז"ל

שמחנו כמוצא שלל רב, כי מצאנו בעוד מקומות המביאים את שני הטעמים בשם האריז"ל.

המקור הראשון הוא בספר משנת חסידים (להגאון המקובל רבי עמנואל חי ריקי

במה שכתב האריז"ל בתחלה שביום זה סמך את חמשת תלמידיו הגדולים, **שם לא הזכיר האריז"ל לשון 'יום שמחה'**, אלא כתב שהוא **יום שבו מתחילים להתעורר רחמים וימי גדלות** אולם כשנעיין בקטע שלישי בשער הכוונות, שם כ' להדיא כי **"סמיכת התלמידים ביום זה ובפרט סמיכת רשב"י הוא חלק מטעם 'השמחה' ביום זה"**

האריז"ל מחבר כ' הטעמים ש' השמחה כ'ל"ג בעומר

הבה נעיין בלשון קדשו של רבי חיים ויטאל בשם רבו האריז"ל:

"ואספתי כל זה" - כתבתי כאן את כל הביאור,

הן הטעם שסמך רבי עקיבא את חמשת תלמידיו ביום שפסקו כ"ד אלף תלמידיו מלמות,

והן הטעם שגילה רשב"י לאריז"ל שהוא יום שמחה, **"כי יש שורש במנהג הזה הזכיר" - כי טעמים אלו הם שורש המנהג שכלל ישראל נוהגים לעלות**

בל"ג בעומר למירון ולהרבות שם במשתה ושמחה ובסעודות מצוה.

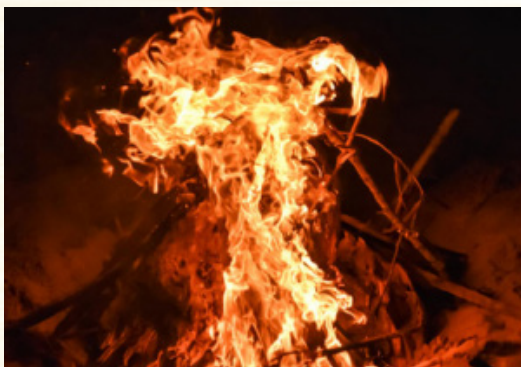
והוסיף האריז"ל דבר נחוץ וחשוב: אל תמה בנפשך שיום ל"ג בעומר הוא יום שמחה רק מצד ההילולא ויום הפטירה וזה לשון האריז"ל:

"ובפרט כי רבי שמעון בר יוחאי עליו השלום היה מומשה תלמידיו הגדולים של רבי עקיבא..."

"ולכן זמן 'שמחתו ביום ל"ג בעומר", כפי מה שביארנו לעיל ביום ל"ג בעומר".

נמצא שהאריז"ל משלב את שני הטעמים: מחבר הוא את יום הפטירה עם הטעם שבו ביום נסמכו חמשת התלמידים, ומוסיף שבפרט מצד זה שרבי שמעון היה אחד התלמידים וגם יום פטירתו חל בו ביום, **על כן ודאי ראוי לשמוח שמחה גדולה.**

והנה מצאנו כאן מרגניתא טבא,

ז"ע ה"ד).

וידועים דברי הרה"ק דברי חיים מצאנז ז"ע, שכתב (כשו"ת דברי חיים חלק אה"ע סוף סימון ק"א): **"משנת חסידים, ידוע שכל דבריו הם סולת ברורה,"**

ועוד הוסיף: **"ידוע שבדברי המשנת חסידים הם מהאריז"ל ותלמידיו או מדברי גדולי המקובלים הראשונים בבירור בלי טעות, ולכן אין לזוז מדבריו."**

ונחזה מה שכתב המשנת חסידים על יום ל"ג בעומר (במסכת אייר וסיון פרק א' אות ד' ולהלן):

ביאר טעם שיום פטירתו של רשב"י נקרא 'יומא רהילולא'

**צדיקי גן עדן כאים לשמוע גילוי
ה'אדרא זוטא' מרשב"י ביום ר"ג
בעומר**

בעזשה"ת נבאר המקום בו מצינו **בזוהר הקדוש** שיום זה נקרא בשם "יומא דהילולא".

הדבר מפורש באדרא **זוטא** - שהוא החלק בזוה"ק המכיל בקרבנו סתרי תורה הגדולים ביותר, אשר לא ניתן רשות לרשב"י לגלותם **כי אם ביום פטירתו**. ושמן רשב"י שמחה גדולה כאשר ניתן לו רשות מן השמים ביום פטירתו לגלות הסודות העמוקים ביותר. ואז גילה את ה'אדרא זוטא', הנדפסת בזוהר **פרשת האזינו**

בסוף האדרא זוטא מובא בזוה"ק **(דף רצ"א)**, ואלו היו דברי רשב"י:

"דהא חמינא דקדושא בריך הוא וכל אינון זכאי קשיא דהכא משתכחין" - כל הצדיקים מצויים כאן. וביאורו, שביום קדוש זה ל"ג בעומר, בשעה שגילה רשב"י סודות התורה הנשגבים, בא כביכול הקדוש ברוך הוא עם כל פמליא של מעלה; ולא מלאכים בלבד באו, אלא באו גם צדיקים מגן עדן.

ומדרגה נוראה היא זו, ורשב"י שמח במאוד שבא רבונו של עולם לא רק עם פמליא של מעלה ומלאכים לבדם, אלא אף עם הצדיקים.

ומוסיף רשב"י ואומר: **"כולהו סמתמן על ידיא"** - כולם מסכימים על כל הסודות שגיליתי כאן באדרא זוטא. ועוד אמר: **"דהא חמינא דכולהו חדאן בהאי הילולא דילי"** - רואה אני שכולם שמחים בהילולא שלי. וזו היא הילולא הנערכת ב"עולם הזה" בעת שרשב"י מגלה את האדרא זוטא.

ועוד אמר: **"וכולהו זמינין בהאי עלמא בהילולא דילי"** - כל המשתתפים עתה בהילולא כאן למטה בעת גילוי האדרא זוטא, כולם מזומנים שכאשר

יסתלק רשב"י ביום זה ויעלה לעולם הבא, יוכלו אף הם ליכנס במתיבתא דרקייעא של רשב"י ולשמוח שם בהילולא שלו. וסיים רשב"י: **"זכאה חולקי"** - אשרי חלקי!. וממשיך **רבי אבא** שתיכף לאחר מכן נזדמן רשב"י להפטור מן העולם.

הרי חזינו בבירור בזוה"ק, שיום ל"ג בעומר נקרא **'הילולא'**, הן מצד חלק ההילולא **בעולם הזה** - התגלות האדרא זוטא, והן מצד הילולא בעת שיאמר רשב"י סודות התורה **בעולם הבא**.

הנסיים הנוראים כעת הותלקות רשב"י

עתה נבוא לעוד קטע בזוה"ק באדרא זוטא (המובא בדף רצ"ו עמוד ב).

איתא בזוה"ק הקדוש, שאחר פטירת רשב"י אירעו נסים מופלאים. **המיטה הקדושה של רשב"י** - אשר לא הורשו להתעסק בה אלא התנאים הקדושים שהשתתפו באדרא - **התחילה המיטה לפרוח באויר עד שהגיעה למערה**. ושם יצא 'בת קול' בעת הלוייה, כפי שנראה בלשון הזוה"ק.

וזהו לשונו: **"בעד דנפק פורייא"** - לאחר שיצאה המיטה מבית רשב"י, **"הוא אזיל באוירא"** - הלכה המיטה באויר ומלאכים נשאו את המיטה.

(וכתב **רבי יהודה פתייה** פשט נורא בזה. ואמר, כיוון שידענו שרשב"י היה 'ניצוץ' ממש רבינו, לכן כשם שבמשה רבינו כתיב בתורה **"לא ידע איש את קבורתו"**, ולא קברו איש אלא כביכול רבונו של עולם בעצמו, כך היה אף כאן - שלא נתעסק שום אדם בקבורת רבי שמעון, אלא נעשה הדבר מן שמיא!)

ועוד מספר הזוה"ק: **"ואשא הוה אזלא קמיה"** - אש היתה הולכת, עמוּדא דנהורא, לפני מיטתו הקדושה של רשב"י. ואז שמעו כולם 'בת קול' שיצאה ואמרה:

"עלו ואתו ואתכשו" - עלו ובואו

והתאספו **'להילולא דרבי שמעון'**, לחופה הגדולה ולשמחת החתונה של רבי שמעון.

והמלאכים הכריזו אז: **"יבוא שלום ינחו עלו משכבותם"**.

הזוה"ק מספר 'שכחים' על רבי שמעון

עוד מספר הזוה"ק, שכאשר המיטה הקדושה, שהונגה על ידי המלאכים, נכנסה למערת רבי שמעון, שמעו שוב בת קול בתוך המערה: **"זה האיש מרעישי הארץ, מרגיז ממלכות"**. זהו רבי שמעון הקדוש שהארץ רועדת מפניו, רבי שמעון הקדוש שהוא "מרגיז ממלכות".

וביאר רבי יהודה פתייה עם שאר מפרשים, שרשב"י מבטל גזירות המלכויות, וזהו "מרגיז ממלכות" - **שהמלכים בימים ההם היו חרדים כי גוזרים הם גזירות ורשב"י מבטלן!**

ומוסיף הזוה"ק: **"כמה פטרין ברקיע משתככינ ביומא דין בגינך"**, ביום כזה פתחי פה של מקטרגים רבים משתתקים לכבוד הילולת רבי שמעון הקדוש.

ועוד אומר הזוה"ק: **"דא הוא רשב"י, דמאריה משתבח ביה בכל יומא"**, זהו רשב"י הקדוש אשר הקדוש ברוך הוא משתבח בו בכל יום!. פירוש, **כביכול הקדוש ברוך הוא מתפאר בו לפני כל פמליא של מעלה ומכריז שמו של רשב"י 'בכל יום'!**

"זכאה חלקיה לעילא ותתא", היינו הן בגן עדן העליון והן בגן עדן התחתון, הן בעולם הבא והן בעולם הזה. **"כמה גניזין עלאיין מתמרן ליה"**, אוצרות עליונים גנוזים ומזומנים לו. **"עליה אתמר"**, על רשב"י הקדוש נאמר המקרא: **"ואתה לך לקץ ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין"**.

עד כאן לשון האדרא קדישא זוטא. הרי מפורש בזוה"ק שיצאה 'בת קול': **"עולו ואתכנסו הילולא דרשב"**. וחזינו שוב שיום ל"ג בעומר נקרא בשם 'הילולא'.

ה'בת קול' יוצאת "בכל שנה"!

המקובל הגדול **רבי אשר זעליג מרגליות** זצ"ל חיבר ספרים רבים בענייני ל"ג בעומר: **כחו דרשב**, **הילולא דרשב**, **מדות הרשב**, **שבחי דרשב**, ועוד. ובספרים אלו יש הסכמות מכל גדולי הדור.

(בדרך אגב, באחת ההסכמות נמצא מכתב ממרן החזון איש ז"ע, בו חתם החזון איש על המכתב לרבי אשר זעליג מרגליות והזכיר שמו ושם אמו לברכה. ונדע שהיה זה דבר נדיר מאוד שאצל החזון איש יזכירו שמו ושם אמו; ומזה לבד ניתן להבין גודל קדושת רבי אשר זעליג מרגליות.)

והוא כתב בס' שבחין דרשב, שמה שכתוב בזוה"ק שיצאה 'בת קול' ואמרה **"כמה פטרין ברקיע משתכחין ביומא דין בגינך"** - שביום זה משתתקים מקטרגים רבים בזכות רשב"י - **הבת קול זו יוצאת "בכל שנה ושנה"**!

ורבי אשר זעליג זי"ק כן מלשון הזוה"ק, שהרי אמר **"ביומא דין"**, ביום זה "בלשון סתום" משמע שהיום עצמו הוא יום **מוסגל להמתקת הדינים**.

עוד זאת כתב שם בהקדמותיו, כי ה'בת קול' המכרזת **"עולו ואתכנסו הילולא דרבי שמעון"**, יוצאת ומכרזת כן בכל **"שנה ושנה"** - והביא ראיות לדרכו זו מדברי ספר **שער הכוונות**.

עכ"פ, חזינו עתה בדברי הזוה"ק כי יום פטירת רשב"י נקרא בשם "הילולא".

מקור נוסף מזוה"ק ל'יומא דהילולא'

הנה מצינו מקום נוסף בזוה"ק שבו נקרא יום פטירת רשב"י בשם "יומא דהילולא", והוא בזוה"ק **פרשת ויחי** (דף ר"ז עמוד ב'). מספר שם הזוה"ק על התנא הקדוש **רבי יצחק** (הקבור במערה במירון, ועד היום

בבואנו למערה מצוין שם מקום קבורתו), שהיה יום אחד אצל התנא האלקי **רבי יהודה בר אילעאי**. ראה רבי יהודה כי פני רבי יצחק אינם בשמחה, ושאל אותו: "מה זה ועל מה זה?".

השיב לו רבי יצחק כי ברצונו להניח לפניו 'צוואה' הכוללת **שלושה דברים**.

הדבר הראשון: "מבקש אני ממך שתחזור דברי תורה בשמי, כדי שיהיה

'שפתותי דובבות בקבר'."

(ובדרך אגב חזינו בזה גודל הנחת רוח שיש לצדיקים בשעה שחוזרים את תורתם. ועתה כשאנו לומדים בדברי הזוה"ק, יש לרשב"י הקדוש ולבנו רבי אלעזר ולכל החבורא קדישא ולכל הצדיקים המוזכרים שם, נחת רוח מופלג).

הדבר השני אשר ציוה הוא על בנו הקטן **יוסף**, שביקש שיחנכוהו בתורה הקדושה.

הדבר השלישי, ביקש ממנו שילכו אל קברו בכל שבעת ימי האבלות ויתפללו שם שיזכה להגיע אל מקום מנוחתו. נמצא כי רבי יצחק בר נפחא חפץ היה שתפלת רבי יהודה תסייע בעדו.

(ואגב אורחא למדנו מכאן שיש ענין מיוחד לילך דוקא על קבר הצדיק; שהרי לכאורה, למה לא היה די בתפלת רבי יהודה בר אילעאי מביתו? אלא ודאי שיש **מעלה יתירה ומויוחדת להיות ממש אצל הקבר**.)

שאל רבי יהודה בר אילעאי את רבי יצחק: "מנין לך כי עומד אתה להפטר מן העולם, שאתה מצוה כבר צוואה?".

והאריך שם הזוה"ק שסיפר לו מה שראה בעת עליית נשמתו בלילה, וכי חלומותיו אינם כבימים ימימה. וכן הביט בצל שלו ובשאר ענינים עמוקים מכבשי דרחמנא וסודות התורה. ועל ידי זה ידע כי עת פטירתו קרבה.

עוד מספר הזוה"ק כי אחר כך הלכו אל רבי שמעון ללמוד סודות התורה. ראה רשב"י כי מלאך המות נמצא שם. אומר הזוה"ק: עמד רבי שמעון, אחז ברבי יצחק וגזר גזירה: **"גזרנא, מאן דרגיל למעייל יעול"** (מי שרגיל להכנס - יכנס), ומאן דלאו רגיל למעייל לא יעול (ומי שאינו רגיל - אל יכנס).

ומובן כי הס"מ לא היה רגיל להכנס שם... נכנסו רבי יצחק ורבי יהודה, ומספר הזוה"ק: **"קטיר מלאך המוות לבר"** - שקשר רשב"י את מלאך המות בחוץ!.

והאריך שם הזוה"ק איך פעל רשב"י בתפלתו שיוסיפו לרבי יצחק שנות חיים. והוסיף לספר:

בעוד רשב"י מתפלל עליו, נרדם רבי יצחק וראה את אביו בחלום. אמר לו אביו: "אשרי חלקך בתורתו של רשב"י הקדוש".

שאל רבי יצחק את אביו מה יהיה עמו, והשיבו כי פעלו עבורו בתפלה והוסיפו לו חיים.

שאל הבן: "אבי, כמה שנים נותרו לי לחיות?". השיב לו אביו שאין לו רשות לגלות זאת, "אבל, דבר אחד אגיד לך".

וזהו לשון הזוה"ק: **"אבל בהילולא רבא דרבי שמעון"** (בזמן הילולא הגדולה של רבי שמעון), **תהא מסדר פתורך** (יהיה שלחנך ערוך). ופירושו: שאז תפטר מן העולם.

"כמו דאמר", ככתוב בפסוק: **"צאנה וראנה בנות ציון במלך שלמה, בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתנתו וביום שמחת לבו"**.

וביאר הרמ"ק, כי ביום שבו הצדיק עולה לישיבה של מעלה, כל פמליא של מעלה יוצאים להקביל פניו ממש כמו **"ביום חתונה"**!.

מדוע נקראת פטירת רשב"י יום הילולא, בשונה מפטירת שאר צדיקים שהיא יום תענית.

ובעזרת השם, בשיעורים הבאים עלינו לטובה נבאר ענין זה.

תורתו מגן לנו היא מאירת עינינו, הוא ימליץ טוב בעדנו אדוננו בר יוחאי.

ואומר שיום פטירתו הוא יום הילולא, הרי זה בכלל "כבשי דרחמנא", ועלינו לקבל זאת בתמימות. נאמין באמונה פשוטה בדברי חכמים, שרשב"י בעצמו מעיד כי יום פטירתו הוא יום שמחה, אף שאין אנו משיגים זאת.

אמנם האמת היא כי הצדיקים וגדולי הדורות גילו לנו סודות נפלאים

הרי לנו מקור מפורש מהזה"ק שיום פטירת רשב"י הוא "יומא דהילולא", כדברי הכתוב: "ביום חתנתו וביום שמחת לבו".!

סיום המאמר

הרי חזינו בזה"ק שרשב"י חזר

סעודתא רבא

ענין הסעודתא רבא בעומר

מצב העולם כעת פטירת משה רבנו ובעת פטירת רשב"י

העמיד ה"בני יששכר" יסוד נפלא, ובתחילה חידש שביום זה, יום פטירת רשב"י, בו ביום גם נולד רבי שמעון.

אלא שעל זה הקשו המפרשים, שאין בזה טעם מספיק לעשות יום שמחה, שהרי מצינו בז' אדר, יום פטירת משה רבנו, שבו ביום גם נולד, ומדוע ז' אדר הוא יום תענית, ואילו ל"ג בעומר - שהוא גם יום לידה וגם יום פטירה לרשב"י - הוא יום שמחה ומשתה?

ועל זה השיבו ה"בני יששכר" וה"צבי לצדיק" ביסוד נורא, ונרחיב מעט דבריהם:

בעת שנפטר משה רבנו, עדיין לא ניתנה התורה שבעל פה להיכתב, ולא היה רשות לכתובה עלי ספר. נמצא שהיה יום צער גדול לישראל ביום שנפטר משה רבנו, כי מלבד מה שאיבדו את רועם הנאמן, אבדה מהם הבחינה של קבלת תורה שבעל פה מפי. וכיון שלא היה רשות לכתובה, היה חשש ופחד בלב ישראל פן תשתכח התורה חס ושלום.

ובאמת איתא בגמרא, שבשלושים ימי אבלו של משה רבנו נשתכחו מישראל שלוש מאות הלכות, עד שבא עתניאל בן קנז והחזירן בפלפולו. מכל מקום חזינו שיום פטירת משה רבנו היה

האור החיים ז"ע בעת שעלה למירון - כפי שנדפס באגרות הרה"ק רבי ישמעאל סגנוניטי זצ"ל (שהיה תלמיד האוה"ח הקדוש ואחר כך תלמיד הרש"ש, ונטמן בהר הזיתים, והיה גאון וקדוש ומקובל אלוקי). הוא העלה על הכתב את סדר מסעות רבו האוה"ח הקדוש, וכתב שם בדקדוק שכאשר היה האוה"ח הקדוש במירון, השליך בגדים לתוך המדורה ונתן בה שמן.

ויש להבין, מהו הענין של עשיית מדורה דוקא לכבוד התנא רבי שמעון בר יוחאי?

וכמו כן מצינו אצל אדמו"רי ללוב הקדושים: רבי דוד'ל בידערמאן (המכונה "דער רבי פון ירושלים") ואביו רבי שמעון נתן זצ"ל - שהיה בידידות גדולה עם הרה"ק משינאווא ז"ע - שהיה מנהגם שבעת עלותם למירון בל"ג בעומר היו משליכים בגדים לתוך האש.

ואף שהרה"ק החתם סופר בתשובותיו ועוד פוסקים דנו בענין זה, מכל מקום כך היתה המסורה אצל צדיקים וקדושים, ואין אנו נכנסים כעת בגוף הפלפול בזה.

מכל מקום שאל ה"בני יששכר": מהו הביאור והטעם הפנימי של מנהג זה?

עוד שאל ה"בני יששכר": הנה נהגו בכלל ישראל להיות "מרבה בנרות" ביום זה, ומדליקים נרות רבים לכבוד התנא האלוקי. מהו ענין הדבר?

הקדמה

בעזרה שית"

הנה בספר הקדוש בני יששכר (במאמרי חודש אייר, מאמר ג' ומאמר ל"ג בעומר), וכן בספר צבי לצדיק לנכדו הרה"ק ז"ע, מצינו ביאור נורא בענין השמחה הגדולה הנהוגת ביום ל"ג בעומר, ודבריהם מאירים את עינינו ומיישבים כמה קושיות וספקות, ובעזרת ה' נרחיב בביאור יסודיהם.

שאלות ותמידות הפוסקים

שאלה א': מפני מה קבעו את "יום הפטירה" ליום שמחה ומשתה הנקרא "יומא דהילולא"?

שאלה ב': עוד הקשו המפרשים, הנה בספרי הרמ"ק ז"ל איתא שיום פטירת הצדיק נקרא "יומא דהילולא" מפני השמחה הגדולה שיש בשמים באותה שעה, בבחינת "חתן היוצא לקראת כלה". ואם כן קשה, מדוע דוק אצל התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי נוהגים לעשות שמחה גלויה וגדולה, בעוד שאצל שאר הצדיקים - אף שגם יום פטירתם נקרא "יומא דהילולא" - המנהג הוא להתענות ולהגות כובד ראש, ולא מצינו שיעשו יום שמחה?

שאלה ג': מהו ענין המנהג שנהגו בו ביום להדליק "מדורות של אש"?

הנה ידוע מה שסופר על הרה"ק

זמן של שכת התורה, ובפרט שלא היה רשות לכתוב תורה שבעל פה.

אולם אצל רבי שמעון בר יוחאי מצינו שכתב בכמה מקומות בזהר הקדוש, ובפרט באדרא רבא ובאדרא זוטא, **שעד עתה לא היה רשות לגלות סודות התורה, אבל מעתה ניתן הרשות לגלותם.** ובאדרא רבא גילה רשב"י חלק גדול מנסתרי התורה, ובאדרא זוטא גילה את עמקי סודות הקבלה שכל ימינו לא היה לו רשות לגלותם. וכן ניתן לו רשות מן השמים שרבי אבא יכתוב את הדברים.

שמחת ל"ג בעומר: יום השלמת מתן תורה

המעייין בזהר הקדוש באדרא זוטא - הן בהקדמה והן בסוף - יראה שכתב רשב"י **שהשיכנה הקדושה שמחה, והכל שמחים בעת שמגלים סודות התורה.** וכתב שם רשב"י **שהוא עצמו שמח על שניתן לו רשות לגלות סתרי תורה!**

נמצא, שביום ז' אדר כשנפטר משה רבנו, עדיין לא ניתן רשות לפרסם סתרי תורה, מה שאין כן אצל רבי שמעון בר יוחאי, **ובפרט ביום פטירתו,** שניתן רשות מן השמים לגלות רזי תורה.

עוד נקודה: אף ניתן רשות לרשב"י שרבי אבא יכתוב את הדברים. והרי ידוע הכלל ש"דברים שבעל פה אי אתה רשאי לאומרם בכתב", וכל שכן בסתרי תורה. ואף על פי כן, ביום זה ניתן רשות הן לגלותם והן לכותבם.

לפיכך הוא יום שמחה גדול, כי הוא בבחינת "יום מתן תורה". וכשם שחג **השבועות** הוא יום טוב מפני שהוא יום **שניתנה בו תורה,** גם כן ל"ג בעומר הוא יום **שניתנה בו תורה.** כיצד?

כי בחג השבועות ניתנה התורה בנגלה ובנסתה, אך עדיין לא היה רשות לגלות את הנסתר. אולם ב"לג בעומר, **ביום פטירת רשב"י,** היתה השלמה של מתן תורה! השלמת שמחת חג השבועות היתה ביום פטירת רשב"י, כי עתה כבר יכלו לגלות סתרי תורה.

נמצא שכל"ג בעומר ישנם 'שני דברים' שהם השלמה לחג השבועות: א. בחג השבועות ניתנו נגלה ונסתר אך ללא רשות לפרסמם, ובל"ג בעומר ניתן ההיתר לפרסם את הנסתר.

ב. הנה בחג השבועות עדיין לא ניתן הרשות לכתוב דברים שבעל פה, וביום ל"ג בעומר ניתן ההיתר לכתוב סתרי תורה שהיא תורה שבעל פה. **וזכה נחשב יום ל"ג בעומר ליום שמחה של 'מתן תורה'.**

הרה"ק בעל 'צבי לצדיק' מחדש: ביום ל"ג בעומר נחדש ענין מתן תורה אף על 'נגלות התורה'

והנה נכדו הרה"ק בעל 'צבי לצדיק' הוסיף בזה ביאור נפלא, דהנה יש להבין על מה סמכו רבינו הקדוש שכתב **ששה סדרי משנה,** וכן רבינו רב אשי שכתבו **תלמוד בבלי,** וכן רבי יוחנן שכתב **תלמוד ירושלמי** - מה היה היסוד שלהם לסמוך על הכתוב "נת לעשות לה' הפרו תורתך" כדי להתייר כתיבת תורה שבעל פה?

וביאר הצבי לצדיק, **שלמדו זאת מיום פטירתו של התנא אלקי רבי שמעון בר יוחאי.**

כי כך אמרו: אם 'סתרי תורה', שהם דברים גנוזים ונסתרים כל כך, התירו להיכתב ביום זה, אם כן בוודאי ובוודאי שמוותר לכתוב 'נגלות התורה' שכל איש ישראל חייב ללמוד, ואם לא יכתובם ושתכח תורה מישראל ח"ו, ועל כן פשיטא שמוותר לכותבם.

נמצא לפי דברי הצבי לצדיק, **שביום ל"ג בעומר נחדש ענין מתן תורה אף על נגלות התורה!** כי ביום זה למדו רבינו הקדוש ורבי יוחנן ורבינא ורב אשי ושאר התנאים והאמוראים שמוותר לכתוב דברים שבעל פה.

טעם עשית 'מרוחה של אש'

ובזה יובן היטב הטעם מדוע **ביום קדוש זה עושין 'מרוחה של אש'.**

כי הנה ידוע שבמעמד מתן תורה כתיב **'ודבריו שמעת מתוך האש'**, וכל ענין מתן תורה היה בבחינת אש. וכיון שיום זה הוא השלמה לחג השבועות ויום מתן תורה לנסתר ולכתיבת תורה שבעל פה, על כן צריך להיות בו בחינת חג השבועות, ומדליקין 'אש' לזכרון ה'אש' של 'מתן תורה'!

ביום זה נתגלו סודות התורה הגדולים ביותר על ידי 'אש'

עוד מצינו שכאשר היה רבי שמעון

בר יוחאי לומד עם תלמידיו, היה המעמד כמעמד הר סיני וממש ירדה אש מן השמים. ובפרט בעת שלמדו 'אדרא זוטא' ביום פטירתו, כאשר רצו תלמידי חכמים רבים להיכנס לביתו, אך רשב"י לא חפץ אלא בכניסת החבריא קדישא של האדרא רבא.

באותה שעה ירדה אש והקיפה את הבית, ורק התלמידים המיוחדים יכלו להיכנס, ואז גילה להם סודות האדרא זוטא. נמצא, שדווקא **ביום זה שגילה בו הסודות הגדולים ביותר בבחינת 'אש' כבמתן תורה, עושין 'אש' אצל ציונו הקדוש!** כדי להזכיר שהוא יום קבלת התורה שהיה בו "וההר בוער באש" ו"ודבריו שמעת מתוך האש".

(ויש להעיר בזה, שענין הדלקת המדורה אצל רשב"י אינו דווקא ביום ל"ג בעומר אלא בכל ימות השנה. וכפי שיספר רבי שמואל סנגייניס תלמידי האוה"ח חקן - במכתב שהובאנו בתחילת מאמר זה - , שנסיעת האוה"ח הקדוש למירון היתה בין פורים לפסח. ואכמ"ל).

ענין 'ריבוי הנרות' וסעודת ל"ג בעומר שהיא 'סעודת מצוה'

מעתה נבאר ענין הדלקת הנרות. כתב בעל ה'בני יששכר', שהטעם שמרבים בהדלקת נרות הוא משום שרבי שמעון בר יוחאי - שגילה ביום זה סודות התורה שהיה השלמה למתן תורה - נקרא בזוהר הקדוש תמיד בשם 'בוצינא קדישא' או 'בוצינא דנהורא', היינו הנה הקדוש המאיר לעולם. וכפי שביארנו, האיר את העולם הן בנסתרי והן בנגלה, ועל כן **אנו מרבים בנרות ביום זה.**

ובזה יובן מדוע מרבים ב'סעודה' ביום זה.

כי הנה בתשובות מהרי"ל כתב **סעודת ל"ג בעומר 'סעודת מצוה' היא** - כסעודת 'ברית מילה' או 'פדיון הבן'. ויש להבין מהו טעם סעודת המצוה ביום ל"ג בעומר?

"הכל מודים בעצרת רביעיין נמי לכס": כי גם ה'הוף' צריך לשמוח כנתינת התורה

והביאור בזה, דהנה איתא בגמרא (פסחים סח): **"אמר רבי אלעזר, הכל מודים בעצרת רביעיין נמי לכס"**. שבחג

השבועות מודים הכל שצריך לאכול סעודה.

דאף שבכל יום טוב נחלקו רבי אליעזר ורבי יהושע אם צריך "חציו לה" וחציו לכם" או "כולו לה" או "כולו לכם", מכל מקום בחג השבועות מודים הכל שצריך לאכול סעודה.

ופרכה הגמרא: מאי טעמא?

ומשנייא הגמרא: משום שהוא יום שניתנה בו תורה!

וביאר רש"י הק': "שישמח בו במאכל ובמשתה". שצריך לשמוח בסעודה, "כדי להראות שנוח ומקובל יום זה לישראל שניתנה תורה בו". שרוצה להראות שנוח לו הדבר שניתנה תורה ביום זה.

וכפי שביארו המפרשים שם, שלכל איש ישראל יש גוף ונשמה. נשמת ישראל קודש קדשים היא ואין לנו השגה בה, שהיא "חלק אלוהה ממעל". אך אף גופו של איש ישראל קדוש הוא. וכפי שידוע מדברי הספרים הקדושים, שלאחר מאה ועשרים שנה כורכין גופו של ישראל בטלית וקוברים אותו בבית

החיים כספר תורה שנגזר. וכדאיאתא בגמרא (שבת קה): שגופו של ישראל יש לו קדושת ספר תורה!.

וכיון שיש לישראל נשמה וגוף, הרי הנשמה בוודאי שמחה ביום מתן תורה. אך אנו חפצים שאף הגוף, העוסק בענינים גשמיים, יראה שיום נשגב זה נוח לו. ומבין הוא שרק התורה היא "כי הם חיינו ואורך ימינו". ועל כן עושין סעודה ביום טוב שבועות.

ל"ג בעומר יום הרומה להג השבועות ועל כן עושין בו 'סעודה'

וכך הוא הדבר גם ביום הקדוש ל"ג בעומר, שבו היתה השלמה ליום מתן תורה. כי ראשית, ביום זה נתגלו סודות עמוקים מנסתר התורה ב'אדרא זוטא'. שנית, בו הותר לכתוב סתרי תורה. ושלישית, שביום זה למד רבינו הקדוש בקל וחומר שיש לכתוב תורה שבעל פה כדי שלא תשתכח תורה מישראל. ממילא, כיון שהוא יום של מתן תורה, חייבים לאכול בו סעודה ממש כביום

שבועות.

הנה יש לציין מה שמובא בספר שער הכונות להרב רבי חיים ויטאל זלה"ה, כי בעת שעלה רבו הקדוש האריז"ל למירון לעשות שם ה"חלאקה", כתב בלשון זה: "מנהג שנהגו ישראל ואוכלים ושותים ושמים שם". הרי לנו מדבריו כי אוכלים ושותים שם, זוהי נקודה אחת.

והנקודה השניה היא, מה שהביא שם כי בעת שעשה האריז"ל את ה"חלאקה" נהג כן גם הוא בעצמו, ויעשה שם יום משתה ושמחה".

נמצאנו למדים כי יום זה אינו רק יום ששמחים בו ומדליקים נרות ומדורה, אלא מפורש יוצא מדברי האריז"ל, והעיד עליו מהרח"ו כי הוא מנהג קדמון אשר נהגו בו ישראל, לעשותו יום משתה ושמחה.

ותרתו מגן לנו היא מאירת עינינו, הוא ימליץ טוב בעדנו, אודונו בר יוחאי. והשי"ת יעזרנו שנפעל כל טוב ונתבשר בבשרות טובות!

שמוחה של מצוה

ל'מזמור עיצום מרשב"י בענין 'שמוחה של מצוה'

"חדי רבי שמעון"

בעזהש"ת, הננו מתכוננים ליום טוב הגדול ל"ג בעומר, יום הקדוש של הילולא דרשב"י.

הנה מצינו בספר הזהר הקדוש תדיר הלשון "חדי רבי שמעון" - שרבי שמעון היה שמת. רשב"י היה שמח בשמחה עצומה בהיותו זוכה להשגות בתורה, וכן מצינו שהיה שמח ביותר בעת שהיתה התגלות של השראת השכינה.

ועד מצינו שרבי שמעון היה שמח מאד בעת אמירת חידושי תורה, כשהשכינה הקדושה היתה באה עם פמליא של מעלה, עם הצדיקים

והמלאכים. וכן מצינו שהיה שמח בלמדו עם ה'חבריא קדישא', תלמידיו הקדושים.

ובפיוט "ואמרתם כה לחי" נאמר:

"ראה פניו מאירים כשבתו עם חברים, עת גלה סוד נסתרים אדונינו בר יוחאי". פניו היו מאירים בשעה שהיה עם החברים. הנה רואים אנו שכל ענינו של רבי שמעון היה יחידה אחת של שמחה.

ועד כדי כך הגיעו הדברים, שאפילו יום ה'אירצייט' של התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי הוא זמן שמחה, ונקרא בשם "הילולא" ו"יום שמחה" - כפי שגילה רשב"י לאר"י הקדוש שהוא יום שמחתנו"

ובזהר הקדוש איתא, שלא לבד יום ה'אירצייט של רבי שמעון בכל שנה הוא הילולא, אלא המעין בזהר יראה כי אף ביום שבו נסתלק רבי שמעון עצמו, כבר נקרא אותו היום בשם 'הילולא'.

כת קול יוצאת: 'עולו ואתכנסו דהילולא דבר יוחאי'

והנה מנהגו של עולם, שיום פטירת צדיקים מן העולם הוא 'יום בכיה' ו'יום הספד', ורק לאחר זמן כשמגיע יום ה'אירצייט נקרא היום 'ומא דהילולא'. ויש בזה כמה ביאורים, ועוד חזון למועד, אולם אצל רבי שמעון בר יוחאי מצינו שגם 'היום שבו נסתלק מן העולם' נקרא כבר 'ומא דהילולא'.

מ'יסוד העפר'. ומכיוון שיסוד העפר הוא היסוד החזק ביותר באדם - וכפי שאנו רואים בחוש שאפילו כשאדם רוקד משמחה באויר אין הוא יכול להישאר באויר. וכן רואים אנו בענין השינה, שהאדם זקוק לשינה, שהיא בחינת עפר ובחינת 'מיתה קטנה' כפי שכתוב בזהר ובכתבי האר"י הק'.

נמצא שחלק העפר שבאדם הוא חזק מאד, וטבע האדם נוטה לעצבות. ואם כן, כיצד יוכל האדם לעורר בעצמו את ענין השמחה?

גילוי האר"י כיצד זוכים להשגת רוח הקודש

קודם שנראה העצה לזה, נראה את היסוד השני שכתב בעל ה'חרדים'. וזה לשונו:

"וכן גילה הרב החסיד המקובל מורינו הרב יצחק אשכנזי זצ"ל לאיש סודו" - האר"י הק' גילה לאיש סודו, תלמידו רבי חיים ויטאל - "שכל מה שהשיג שנפתחו לו שערי חכמה ורוח הקודש", דע לך את הסוד מדוע זכה לחכמה הקדושה, לסתרי תורה ולרוח הקודש.

והיינו, שהאר"י הק' זכה להשגת נוראות בסתרי תורה שנפתחו לפניו, והשגות גדולות ברוח הקודש. ובוודאי בא הדבר מחמת עמלו בתורה וביראת שמים, וכפי שהעיד האר"י הק' עצמו לתלמידו רבי חיים ויטאל שכל השגותיו באו על ידי 'גיעה' עצומה 'ופרישת עצומה בקדושה עליונה' (וכמבואר בשבחי הארי פרק ב')

להתעטף בטלית, להתפלל, להדליק נרות שבת, ולערוך סעודת שבת - הכל במעשה בפועל.

מלבד זאת יש 'כוונות המצוות'. ובמצוות דאורייתא נפסקה הלכה ש"מצוות צריכות כוונה", ואף במצוות דרבנן נקטו הפוסקים ש"מצוות צריכות כוונה".

נמצא שכל מצוה כלולה מ'חלק עשיה' ו'חלק כוונה'. ואם עשה אדם מצוה וחסר לו בעשיה - כגון המניח תפילין שיש בהן רק שתי פרשיות במקום ארבע - לא קיים המצוה. וכן אם קרא קריאת שמע בלא כוונה לקבל עול מלכות שמים, לא יצא ידי חובת מצות קריאת שמע, וכן בשאר המצוות.

במילים אחרות: לכל מצוה יש תנאי בקיומה, והיא 'צורת המצוה'. ועל זה אומר ה'חרדים' הקדוש: דע לך, שאחד החלקים העיקריים של "צורת המצוה" הוא לעשותה בשמחה.

"אדם יסודו מעפר"; כיצד יבוא לידו שמחה?

בוודאי ישאל כל אדם את השאלה הפשוטה:

וכי אין אנו רוצים לעשות מצוות בשמחה?

אך כיצד זוכים לבוא לידו שמחה?

ובפרט שידוע לנו כי "אדם יסודו מעפר". האדם נברא מן העפר, וזהו יסודו החזק ביותר. וכפי שביאר רבי חיים ויטאל הקדוש כמה פעמים בספרו שער הקדושה שמידת ה'עצבות' באה

ולשון זהר הקדוש הוא, שיצאה בת קול ביום שבו נסתלק רשב"י והכריזה: "עולו והתכנסו להילולא דבר יוחאי!"

"עולו והתכנסו להילולא דבר יוחאי!"

יש להבין: מהו ענין השמחה הגדולה הזו שהיתה אצל רבי שמעון בר יוחאי?

הנה באמת כדי לבאר זאת, הרי הוא בבחינת "בהדי כבשי דרחמנא" והוא למעלה מהשגותינו. אך זאת אנו רואים, שאצל רבי שמעון בר יוחאי היה כל העבודה בשמחה גדולה. בין אם היו אלו השגות בתורה, ובין אם היה זה "בשבתו עם חבריו", ואפילו ביומא דהילולא - יום הסתלקותו - הכל היה בשמחה.

נעמוד נא ונתבונן מה נוכל ללמוד מזה לענין השמחה בעבודת השם.

התנאי בקיום המצוות: 'שמחה'

הנה בעל ה'חרדים', שהיה מחבראי של האר"י הק', כתב בהקדמתו למצוות (סימן ז) שני יסודות גדולים.

היסוד הראשון הוא: "מתנאי קיום המצוה - השמחה הגדולה במצוה". (ענין זה מבואר בכמה מקומות בכ' אר"י ל' על ספר שער הכוונות שער ברכת השחר - ספר שער המצוות בהקדמה)

אחד התנאים בקיום המצוה הוא להיות בשמחה. וביאור הדבר: הנה כל אחד יודע שבעשיית המצוה צריך לעשותה 'כפועל'. צריך להניח תפילין,

אך גילה האר"י הק' שהיה בזה עוד "מפתח נעלם".

ומה היה אותו מפתח נעלם?

אמר האר"י הק': אותו "מפתח נעלם" היה 'שמחה'. ולשון ה'חרדים' הוא: "בשכר שהיה שמח בעשיית כל מצוה שמחה גדולה לאין תכלית". הוא היה שמח בכל מצוה ומצוה ממש בלא שיעור וגבול! (ובעל ה'חרדים' האריך בזה שם, ובעזרת השם בהזדמנות אחרת עוד נדבר בזה).

הנה כל איש ישאל לנפשו: אחר שראינו בדברי ה'חרדים' כי

א. תנאי עיקרי בקיום המצוה הוא השמחה,

ב. והיא היא המפתח להשגות רמות, לחכמה ולרוח הקדוש

איכה נבוא למדה זו? ובפרט לפי מה שנתבאר כבר, כי טבע האדם נוטה לעצבות מחמת היותו נוצר מן העפר בוודאי נשאלת השאלה האין נגיע למדת השמחה?

דברי ספר החרדים: בכל מצוה ומצוה שאיר מקיים, משלח הוא דורון ומתנה לפניו ויתברך

הנה שערי תירוצים לא ננעלו, אך נביא בזה שורה אחת אשר גילה לנו בעל ה'חרדים' בעצמו, וזה לשונו: "וכל מצוה ומצוה שתזדמן לך, דורון הוא דשדר ליה לקדושא בריך הוא" - רוצה לומר, כל מצוה שבאה לידך ואתה מקיימה, הרי אתה משלח בזה דורון ומתנה למלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא.

בזה גילה לנו ה'חרדים' עצה נפלאה ונוראה. הנה כל אדם משתוקק להיות לו שייכות וקירבה לצדיק וגדול הדור, או לאיש נדיב לב ובעל צדקה מפורסם כל איש נסכף להיות קרוב לאחד מנכבדי העיר או מחשובי כלל ישראל.

וידוע, כי אלו היתה לו האפשרות לשלוח מתנה לאותו צדיק או לאותו בעל חסד המופלג, וידע כי אותו גדול ישמח במתנתו, בוודאי היה משלח לו בשמחה רבה. אלא שאין הדבר פשוט כל כך לשלוח מנחה לאדם גדול,

כי מי יאמר שיקבלנה?

ומי יאמר שמתנתי חשובה היא בעיניו כלל?

ועל זה אומר לנו ה'חרדים' דבר נפלא: הנה רבונו של עולם הוא מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, אשר אנו מאמינים ויודעים,

כי הוא 'מקור החסד', 'מקור החכמה', 'מקור העושר' ו'מקור הישועות' השי"ת הוא שורש כל הטוב שבעולם.

והנה מגלה לנו ה'חרדים': השי"ת ממתין ומצפה לקבל דורון ממך! ומהו הדורון?

בשעה שאתה מקיים מצות ציצית, או תפלה בכונה, או התמדה בלימוד התורה,

וכן בשבירת המדות ובשמירת העינים,

הרי אתה משלח בזה מתנה לפניו ויתברך! והשי"ת מצפה לאותה מתנה!

יציר האדם בנפשו כאילו אותו צדיק הדור ממתין למתנתו, ושואל את משמשיו:

"מתי כבר תגיע המתנה מאותו אברך או מאותו בחור?"

או כאילו אותו עשיר ובעל חסד אומר: "מתי תבא לידי המתנה אשר הבטיח פלוני לשלוח לי?".

כשנודע לאדם כי הרבי,

או הגאון,

או הבעל-חסד,

ממתנים בכליון עינים למתנתו, הרי הוא מתמלא אושר וגיל, ומשלח את המנחה בשמחה עצומה. וכי יש שמחה גדולה כמו? הרי הוא מצפה

למתנתי!

וזהו שאמר ה'חרדים': בכל מצוה ומצוה הקדוש ברוך הוא עומד ומצפה כביכול

לקבל את הטלית,

את התפילין,

את סעודת השבת,

את התפלה,

את שבירת היצר וכבישת המדות,

כשכובש אדם כעסו או קפידתו או נזהר מלשון הרע

או שומר את עיניו, השי"ת מצפה לזה מאד!

רשב"י - לימוד לכלל ישראל לדרות שלמים

ענין זה של "שמחה של מצוה" אשר ראינו עתה, הוא יסוד עצום בעבודת השם אשר בא התנא האלקי רשב"י ללמדנו.

על כן, בבא יום הקדוש ל"ג בעומר, יומא דהילולא דרשב"י, שבו כל ישראל שמחים באורו, עלינו ליקח עמנו את המפתח והיסוד לחיים, והוא: לעבוד את השם תמיד בשמחה, בחזרה ובנעימות, ובזה נזכה בעזרת השם להגיע למדרגות רמות ולהשגות בתורה ובעבודה. ובכל עת שתזדמן לנו מצוה, נחשוב במחשבתנו בעת עשייתה:

"מלך מלכי המלכים הקב"ה עומד ומצפה למתנתי! הוא ממתין למצוה שלי באופן פרטי!"

